

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM – PÁZMÁNY PÉTER KATOLIKUS EGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS – PÁZMÁNY PÉTER CATHOLIC UNIVERSITY
NATIONAL CENTER OF PHILOSOPHY – NEMZETI FILOZÓFIA KÖZPONT
PPKE Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet – Francia Kapcsolat Kutatócsoport
PTE BTK Modern Irodalomtörténeti és Irodalomelméleti Tanszék – Sensus-csoport
MTA PAB I. Nyelv- és Irodalomtudományok Szakbizottság

DERRIDA LECTURES | DERRIDA ELŐADÁSOK 2025
IN MEMORIAM JACQUES DERRIDA

A DEKONSTRUKCIÓ AVAGY AZ ABSZOLÚT TITOK SZENVEDÉLYE
LA DECONSTRUCTION OU LA PASSION DU SECRET ABSOLU
THE DECONSTRUCTION OR THE PASSION FOR ABSOLUTE SECRET

ABSTRACTS – ABSZTRAKTOK

Időpont:

9–10. 10. 2025.10.09–10.

Helyszín:

PTE BTK Kari Tanácsterem
7624 Pécs, Ifjúság u. 6.

Orbán Jolán (PTE-UP): orban.jolan@pte.hu

Radvánszky Anikó (PPKE-PPCU): radvanszky.aniko@btk.ppke.hu

Rétfalvi P. Zsófia: zsofi200@gmail.com

9. OCTOBER 2025 | 2025. OKTÓBER 9. 10.00–18.00

- 10.00-10.15** **Opening remarks | Megnyitó: LÁBADI Beatrix** (Vice Dean of Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Pécs), **ORBÁN Jolán** (University of Pécs)
- 10.15-13.00** **DECONSTRUCTION – SECRET – PASSION**
Chair | Elnök: **ORBÁN Jolán** (University of Pécs)
- 10.15-11.00** **FERNANDA BERNARDO (Universidade de Coimbra):**

**LA DECONSTRUCTION OU LA PASSION DU *SECRET ABSOLU*.
L'IR-RESPONSABILITE DE *LA PENSEE***

Questionnant très critiquement une *doxa* assez récurrente, qui prétend assimiler la *Déconstruction* à destruction, à nihilisme, à irrationalisme, à irréalisme, à esthétisme, à néoconservatisme et, tout récemment, à *wokisme*, notre titre – *La Déconstruction ou la Passion du Secret Absolu* – tient à remarquer la *singularité* de la Déconstruction comme un *idiome de pensée philosophique* aimanté par un *rationalisme inconditionnel*, tout en plaidoyant que Jacques Derrida (1930-2004) est l'auteur d'une *pensée nouvelle* (cf. D. de Villepin), dont la démarche, éminemment exigeante, lucide, juste, créative et libératrice, ne *dé-construit*, sans jamais détruire, que pour tenter d'aller plus loin et plus justement dans l'attention à l'injonction de chaque *ici-maintenant* – une *pensée nouvelle*, si urgemment nécessaire à la sombre désorientation des temps que nous vivons, dont nous voudrions pouvoir faire résonner *le timbre* ici, en remarquant la singulière *ir-responsabilité* de cette pensée – et celle de *la pensée* selon cette pensée – dictée et aimantée par sa passion pour le «*secret a-b-s-o-l-u-t*» (cf. «*Envois*», 53) – le *timbre* d'un chant nouveau *epekeina tes ousias* et, *ipso facto*, *epekeina tes philosophias* pour la *promesse* de l'avènement de «*nouveaux philosophes*» et d'un «*nouveau "monde"* des Lumières à venir» (cf. Derrida, *Voyous*).

**A DEKONSTRUKCIÓ VAGY AZ ABSZOLÚT TITOK SZENVEDÉLYE
A GONDOLKODÁS FELELŐ(TLEN)SSÉGE**

Egy meglehetősen gyakori dogmát kritikus szemmel vizsgálva, amely a *Dekonstrukciót* a destrukcióval, a nihilizmussal, az irracionalizmussal, az irreális gondolkodással, az esztétizmussal, a neokonzervativizmussal és legutóbb a *wokizmussal* azonosítja, címünk – *A Dekonstrukció vagy az abszolút titok szenvedélye/szenvedéstörténete* – kiemeli a *Dekonstrukció* egyediségét, mint egy *feltétlen racionalizmus* által vezérelt *filozófiai gondolkodásmód idiómáját*, miközben azt állítja, hogy Jacques Derrida (1930-2004) egy *új gondolkodásmód* megalkotója (lásd D. de Villepin), amelynek rendkívül igényes, világos, pontos, kreatív és felszabadító megközelítése nem rombol, hanem *de-konstruál*, hogy még tovább és még pontosabban figyeljen az *itt-és-most* minden egyes parancsára – egy *új gondolkodásmód*, amelyre olyan sürgetően szükség van a sötét, zavaros időkben, amelyekben élünk, és amelynek hangját itt szeretnénk visszahangozni, rámutatva ennek a gondolkodásmódnak – és az e gondolkodásmód szerinti gondolkodásmódnak – a különös felelő(tlen)sségére, amelyet a „*a-b-s-z-o-l-ú-t titok*” iránti szenvedélye diktál és vonz (vö. „*Envois*”, 53) – egy új ének hangja *epekeina tes ousias* és *ipso facto epekeina tes philosophias* a „új filozófusok” és a „jövő felvilágosodásának új „világa” megjelenésének ígéretéért (vö. Derrida, *Bitangok*).

- 11.00-11.15** **DISCUSSION | VITA**
11.15-11.30 **COFFE BREAK | KÁVÉSZÜNET**

11.30-12.00 KICSÁK LÓRÁNT (Eszterházy Károly Catholic University – METU):

LE SECRET DE LA RENCONTRE – LA RÉVÉLATION POÉTIQUE DE L'ÊTRE

Dans son séminaire sur le secret, Derrida fait plusieurs fois référence au texte de Paul Celan, intitulé *Meridian* dans lequel l'expression "le secret de la rencontre" (*Geheimnis der Begegnung, secret de la rencontre*) apparaît en rapport avec la poésie, plus précisément avec le poème (son origine et son "but"). En lien avec cela, j'intègre également dans mes investigations le poème titré *Kérdés* (Question) de Pilinszky. On peut toutefois lire dans le texte de Celan que cette rencontre poétique a son propre secret, qui n'est pas différent du secret de toute rencontre. Le secret de la rencontre réside déjà dans sa possibilité, et il reste quelque chose de secret dans la mesure où, en raison de son caractère incontrôlable, il est entouré d'un secret, celui de l'inexprimable qui dépasse l'exprimable. Dans ma présentation, j'appelle ce secret fondamental la "révélation poétique de l'être", qui, proche de l'esprit des séminaires, peut être classée parmi les secrets de type *Geheimnis*, et comme telle les secrets absolus. La question est de savoir dans quelle mesure le caractère unique de la rencontre rend ce secret similaire aux deux autres types de secrets : le secret crypté (*kripto*) et le secret caché (*secretum*), et pourquoi il ne peut être comparé à une énigme.

A TALÁLKOZÁS TITKA – A LÉT POÉTIKUS FELTÁRULÁSA

Derrida a titokról szóló szemináriumában több helyen utal Paul Celan *Meridián* című szövegére, melyben a kifejezés: a találkozás titka (*Geheimnis der Begegnung, secret de la rencontre*) a költészet, pontosabban a vers (eredete és "célja") kapcsán hangzik el. Ehhez kapcsolódva a vizsgálódásaimba bevonom Pilinszky *Kérdés* című versét is. Celan szövegéből is kiolvasható azonban, hogy ennek a költői találkozásnak megvan a maga titka, és ez nem különbözik minden találkozás titkától. A találkozás titok már a lehetőségét illetően, és marad benne valami titok, amennyiben az uralhatatlansága révén a kimondhatón túl a kimondhatatlan titka is körülengi. Az előadásomban ezt az alapvető titkot a lét poétikus felátruházásának nevezem, mely, közel a szeminárium szelleméhez, a *Geheimnis*-féle titok, s mint ilyen az abszolút titok körébe sorolható. Kérdés, hogy a találkozás egyedisége mennyiben teszi ezt a titkot hasonlóvá a másik két titokfélével: a rejtjelezett (kripto-) és az elzárt (*secretum*) titokkal, és miért nem helyes valamiféle enigmához hasonlítani.

12.00-12.30 HORVÁTH ESZTER (Budapest Metropolitan University):

L'ABSOLU ET L'INDICIBLE

Cette communication propose d'examiner les implications épistémologiques du séminaire *Répondre-du secret* à partir d'une constellation de notions : le pli, l'intérieur, l'âme et l'esprit, le secret, l'insu ou le fictif – autant de représentants du démon platonicien, qui essaie de nous guider dans les méandres de l'inconnu, à travers une sorte d'hérésie épistémologique, vers l'invention (hors-livre et hors-norme) d'une pensée « digne de ce nom ». En interrogeant l'articulation entre savoir et non-savoir, où les opportunités du penser à son l'insu, nous allons suivre certains des grandes gestes d'ouverture de la métaphysique occidentale, les critiques du Logos, telles qu'elles se présentent dans la philosophie française du XXIème siècle (Bergson, Bachelard, Jankélévitch, Deleuze, Derrida, Serres, Latour et Nancy). Cette réflexion vise ainsi à montrer comment, dans la pensée contemporaine, le secret ne se réduit pas à ce qui est caché mais fonctionne comme moteur d'ouverture épistémologique et comme lieu d'une expérience de pensée qui excède le savoir constitué.

AZ ABSZOLÚT ÉS A KIMONDHATATLAN

Az előadás célja, hogy feltárja a *Répondre-du secret* szeminárium episztemológiai implikációit. A platóni *daimón* kortárs megjelenési formáit vetjük össze, melyek amely az ismeretlen útvesztőin keresztül, egyfajta episztemológiai eretnység révén vezetnek bennünket a kreatív, inventív gondolkodás felé – Derrida szövege ugyanis rávilágít arra, hogy gondolkodás kreatív lehetőségei a nem-tudottban rejljenek. A tudás és nem-tudás

összefonódását vizsgálva nyomon követjük a nyugati metafizika egyes meghatározó nyitó gesztusait, ahogyan azok a 21. századi francia filozófia Logosz-kritikus vonulatában (Bergson, Bachelard, Jankélévitch, Deleuze, Derrida, Serres, Latour és Nancy) megjelennek. Ez a vizsgálódás azt kívánja bemutatni, hogy a kortárs gondolkodásban a titok nem pusztán a rejtettség szinonimája, hanem az episztemológiai nyitás motorjaként tágítja a gondolkodási horizontunkat, megújítja a filozófiai eszköztárunkat.

12.30-13.00 DISCUSSION/VITA

13.00-14.00 LUNCH BREAK/EBÉDSZÜNET/ CAFÉ PAULUS

14.00-16.00 ARCHITECTURE – SECRET – COSTUME DESIGN

Chair | Elnök: ORBÁN Jolán (University of Pécs)

14.00-14.45 KULCSÁR GÉZA – CSIZIK BALÁZS (URBANUM, Budapest):

KIVÁLASZTÁS ÉS EL-VÁLASZTÁS. ADALÉKOK A TITOK ANYAGÁHOZ ÉS ARCHITEKTÚRÁJÁHOZ

Derrida a *Szenvedések* című esszéjében saját bevallása szerint egy „abszolút titkot” mond – ami ebbéli minőségében mondás helyett csakis kérdés lehet, a titok nevére vonatkozó kérdés. Az elnevezés olyan kiválasztás, aminek a mélyén megmarad a szakrális titok érinthetetlensége, ami úgy mutat fel, hogy nem kíván definiálni, és így kívül marad a történeten. Ez az Örök Város prototípusa (ahol a prototípus értelmezése nem marad független Marion ikonológiájától sem). A történetben viszont éppen ez a titokkultusz és titokkultúra vezet a városalapítás aktusához, ahol a város végül saját nevet kap. Ez a térnek nem kiválasztása, hanem el-választása, a firmamentum (mely Ugyanazt választja el magától) mint primordiális építési gesztus megismétlése a közösségben; az Urbs abszolút alapítása, a.m. megalapozása (a német idealizmus Grund-ján). Szekrénum: az, ami elkülönített, legyen a cél hieratikus, vagy metabolikus. (Azaz: a városalapítás a szentélyt semmivel sem nevezi meg határozottabban, mint a csatornát.)

Atlantisz és Athén vizsálja (a Timaiosz narratív kerete, amibe Platónnál megérkezik a khóra metaontológiája) nem csupán mitológiai, hanem architektonikus kérdésként jelenik meg: milyen világ-ősanyagból születik a város mint pecsétnyom? A *Khóra* (Derrida esszéje, mely, bár önálló, később a *Szenvedések* után fűződik) nem hely, hanem helyezés és helyezhetőség, nem forma, hanem formálás és formálhatóság (tekhné) – a kiválasztás és el-választás paradox tere. E nyomon haladva eljutunk a város kortárs ikonográfiájáig, ahol a látkép harmóniája helyett a dekonstrukció imaginatív és imaginaárius (Lacan) titka dominál. Az építészeti felület önmagába gyűrődik (Deleuze): egyszerre néz kifelé és befelé, maga sem tudván, hogy éppen fed vagy feltár. Talán éppen ez a *khóra* titokzatos fenomenológiája.

Csizik Balázs alkotói módszertana kísérlet arra, hogy ezt a fenomenológiát visszavezesse a tájkép tisztaságába. Az előadás második felében a filozófiai perspektívát felváltja az alkotói valóság természetessége: a művész saját élményein keresztül beszél arról, hogyan jutunk el a saját hely és a saját sors (tulajdonképpen a khóra én-alakú nyoma) keresésén keresztül a modern város és a vele szervesülő vagy tőle el-választott környezet hol katalógikusan precíz, hol organikusan ikonjainak valóságához.

SECRETION AND SELECTION ON THE MATERIALITY AND ARCHITECTONICS OF SECRETS

In his essay *Passions*, Derrida admits to revealing an “absolute secret” – which, in this context, can only be a question rather than a statement, a question concerning the name of the secret. The name is a choice that preserves the inviolability of the sacred secret, which manifests itself by refusing to be defined and thus remains outside history. This is the prototype of the Eternal City (where the interpretation of the 'prototype' is not independent of Marion's iconology either). In history, however, it is precisely this cult of secrecy and culture of secrecy that leads to the act of founding the city, where the city finally receives its own name. This is not the selection of space, but its separation, the repetition of the firmament (which separates itself from itself) as a primordial gesture of construction in the community; the absolute foundation of the Urbs, i.e., its establishment (on the Grund of Böhme and German idealism?). Secretum: that which is separated, whether hieratically or metabolically. (That is, the founding of the city does not name the sanctuary any more definitively than the sewers.)

The conflict between Atlantis and Athens (the narrative framework of Timaeus, in which the metaontology of the chora arrives) appears not only as a mythological but also as an architectural question: from what primordial world-material does the city emerge as a seal? The Chora (Derrida's essay, which, although independent, is later linked to the one on suffering) is not a place, but a placement and placability, not a form, but a shaping and formability (techne) – the paradoxical space of selection and secretion. Following this path, we arrive at the contemporary iconography of the city, where the harmony of the vista is replaced by the imaginative and imaginary (Lacan) secret of deconstruction. The architectural surface folds in on itself (Deleuze): it looks outwards and inwards at the same time, not knowing whether it is covering or revealing. Perhaps this is the mysterious phenomenology of the city.

Balázs Csizik's creative methodology is an attempt to bring this phenomenology back to the purity of the landscape. In the second half of the lecture, the philosophical perspective is replaced by the straightforwardness of creative reality: through his own experiences, the artist talks about how, through the search for our own place and our own destiny (in fact, the ego-shaped trace of the chora), we arrive at the sometimes catalogically precise, sometimes organically iconic reality of the modern city and its environment, whether it is integrated with it or separated from it.

Csizik Balázs - Dekonstrukció II.

Forrás: <https://epiteszforum.hu/ha-derrida-latta-volna>

14.45-15.15 EGRI PETRA (University of Pécs – Hungarian Academy of Arts, Research Institute of Art Theory and Methodology)

**COSTUME REALIZATION IN HUNGARY
FEMININE SELF-CREATION AND DECONSTRUCTION: *POOR THINGS***

The film *Poor Things* won several major awards, including Best Costume Design, at both the Oscars and BAFTAs. Costume designer Holly Waddington could not have done it alone, though – a point she acknowledges in her Oscars acceptance speech. My lecture analyzes *Poor Things* (2023), the new film by Yorgos Lanthimos, who won several Oscars. The film, which has a steampunk aesthetic, is a field of transgression in many ways. The form and style of the Victorian era are deconstructed by Holly Waddington's strange and functional costumes, which also represent the transgression of the body boundaries of Bella Baxter and Victoria Blessington (played by Emma Stone), from the child Bella's clothes to the adult Bella's outfit, which is a test of her sexuality. Kristeva's abject and transgressive body experience is also present in the body shapes of the strange, Frankensteinian characters and supporting cast. Similarly, interior and exterior spaces, furniture, rooms, and urban images are formed in the interplay/opposition between the abject and the aestheticized.

**JELMEZTERVEZÉS MAGYARORSZÁGON
NŐI ÖNTEREMTÉS ÉS DEKONSTRUKCIÓ: SZEGÉNY PÁRÁK (FILM)**

Elemzésem tárgya a több kategóriában is Oscar-nyertes *Szegény párák* (*Poor Things*, 2023), Yorgos Lanthimos új filmje. A steampunk esztétikai jegyeket magán hordozó film több szempontból is a transzgresszió terepe. A viktoriánus korszak forma és stílusjegyeit dekonstruálják Holly Waddington különös és funkcionális jelmezei, amelyek az Emma Stone által játszott Bella Baxter testhatárainak áthágását is reprezentálják a gyermek Bella ruháitól a szexualitását próbálgató felnőtt Bella outfitjéig. A transzgresszív testtapasztalat jelenik meg a különös, frankenstein-i szereplők és mellékszereplők testformáiban is. Kristeva abjekt fogalma és a transzgresszív testélmény a furcsa, Frankenstein-szerű karakterek és a mellékszereplők testalkatában is megjelenik. Hasonló módon, az abjektált és az esztétizált köztes játékában/ellentétében formálódnak meg a belső és külső terek, bútorok, szobák, városi képek. Előadásomban főként ezekre a dekonstruktív folyamatokra mutatok rá a jelmezek nyelvezetének felfejtésén keresztül.

15.15-15.45 DISCUSSION | VITA

15.45-16.00 COFFE BREAK | KÁVÉSZÜNET

16.00-18.00 (SELF)PERFORMANCE – SECRET – LIVES

Chair | *Elnök:* **EGRI Petra** (University of Pécs)

16.00-16.30 BÓKAY ANTAL (University of Pécs):

**THE SECRETS OF CIRCUMCISION
DERRIDA'S HETERO-THANATO SELF-PERFORMANCE**

A book cover featuring two authors and the title as the subject. Blind mirrors of each other. One author is G. Bennington, who provides a constructive-constative account of the philosophy of the book's subject, "Jacques Derrida". The other author is Jacques Derrida himself, who repeats and reinvigorates a disruptive, introspective, deconstructive performative gesture that essentially leads from life to death: a self-creating/self-destructive gesture. Title, subtitle: *Circumcision*. Because 'story' 'narrative' that is 'life' is not possible, the associations are leading pre-Oedipal traumatic events, down to the abject, sadistic-cannibalistic mother's body, and to the melancholic, circumscribed, and further on, to a piece of skin cut off in a traumatic act. The big question is whether the person named in the book's title is present at the end or has already become an eternal corpse. And where is the mother?

A KÖRÜLMETÉLÉS TITKAI: DERRIDA HETERO-THANATO ÖN-PERFORMANSZA

A könyv borítóján két szerző és a cím látható. Egymás vak tükrei. Az egyik szerző G. Bennington, aki konstruktív-konstatív módon ismerteti a könyv témájának, „Jacques Derrida” filozófiáját. A másik szerző maga Jacques Derrida, aki megismétli és újjáéleszti azt a zavaró, introspektív, dekonstruktív performatív gesztust, amely lényegében az élettől a halálig vezet. Cím, alcím: *Circumcision* (körülmételés/konfessio). Mivel a „történet”, a „narráció”, azaz az „élet” nem lehetséges, az asszociációk az oidipusz előtti traumás eseményekhez vezetnek, egészen az abjekt, szadista-kannibalisztikus anya testéig, majd a melankolikus, körülmételt, traumában levágott bőrdarabig. A nagy kérdés, hogy a könyv címében szereplő személy jelen van-e a végén, vagy már örök holttest lett. És hol van az anya?

16.30-17.00 BÉRES JUDIT (University of Pécs):

THE SECRET LIVES OF TRUTHS: STORYING THE 'I'

This paper draws inspiration from Jacques Derrida's final seminar *La bête et le souverain* (The Beast and the Sovereign), in which he examines the relationship between animals and poetry in the context of secrecy. Focusing primarily on the use of language and metaphors, and its importance in self-writing, self-interpretation, and identity construction, this paper addresses aspects of narrative identity that shape truth-telling through life-writing. Techniques such as metaautoethnography, ekphrasis and retrospective writing, which are used in poetry therapy, are well-suited to expressing one's own multifaceted truth and experiences. This can lead to new perspectives on truth and new narratives of the Self. To illustrate how this works, I will use a few examples from the writings of George Szirtes and Reinekke Lengelle.

AZ IGAZSÁGOK TITKOS ÉLETEI: AZ ÉN ELBESZÉLÉSE

Az előadás Jacques Derrida *La bête et le souverain* című szemináriumából merít ihletet, amelyben Derrida a titoktartás kontextusában vizsgálja az állatok és a költészet kapcsolatát. Elsősorban a nyelv és a metaforák használatára, valamint azoknak a szelf-írásban, az önértelmezésben és identitáskonstrukcióban betöltött szerepére fogunk reflektálni, és a narratív identitás azon aspektusaival foglalkozunk, amelyek az önéletíráson keresztül alakítják az igazságmondást. Az irodalomterápiában alkalmazott technikák, mint a metaautoetnográfia, az ekphrasis és a retrospektív írás, kiválóan alkalmasak az egyén sokoldalú igazságának és tapasztalatainak a kifejezésére. Ezek az eljárások új perspektívákhoz vezethetnek az igazsággal kapcsolatban és az Énről szóló történetek újraalkotását teszik lehetővé. George Szirtes és Reinekke Lengelle néhány írásán keresztül fogom szemléltetni a fentiek működését.

17.00-17.30 **ORBÁN JOLÁN (University of Pécs):**

DERRIDA AND THE SECRET LIFE OF MARRANOS

„THEY STILL HAVE TO HIDE, these Marranos, to celebrate the exodus from Egypt” – writes Derrida interpreting the photo of Frederic Brenner with the title: *Marranos celebrating Passover in secret*. Belmonte Portugal, 1988. (Frédéric Brenner, *DLASPORA: homelands in exile. Voices*. 2003, 65.) This photo is not simply one of Brenner's photos for Derrida; it not only tells a story from the history of the Jewish diaspora, but also reveals a secret thread in his own family history: “I have more and more often played, but seriously, at presenting myself as a Marrano (although this Marrano barely knows the secret that kips him and on occasion, he doesn't fall to protest against other Marranos, those who are too Marrano, too ‘catholic’) (Brenner, 2003, 65). In this presentation, I would like to investigate how autobiographical threads are woven into Derrida's writings, how they resonate with or counterbalance the autobiographical tone established in his various texts and films, how they reveal and preserve Derrida's secret, how they *répondre – du secret*.

DERRIDA ÉS A MARRANÓK TITKOS ÉLETE

„MÉG MINDIG BUJKÁLNIUK KELL ezeknek a marranóknak, hogy megünnepeljék az Egyiptomból való kivonulást” – írja Jacques Derrida Frederic Brenner *Marranók amint titokban ünneplik a Pészáht*. (Belmonte, Portugália, 1988) című fotóját elemezve. (Frédéric Brenner, *DLASPORA: homelands in exile. Voices*. 2003, 65.) Ez a fotó Derrida számára nem egyszerűen csak egy kép Brenner fotói közül, nem csak egy történetet beszél el a zsidó diaszpóra történetéből, hanem saját családtörténetének egy titkos szálát is felfedi: „az utóbbi időben egyre többször játszottam azzal, de komolyan, hogy Marrano vagyok (bár ez a Marrano alig ismeri azt a titkot, amely megtartja őt, és alkalomadtán nem áttal protestálni más Marranókkal szemben, azokkal, akik túl Marranók, azaz túl ‘katolikusok’.” (Brenner, 2003, 65) Az előadásban azt vizsgálom, hogy miként szövődnek bele Derrida képleírásaiba az önéletrajzi szálak, miként csengenek egybe vagy ellentétezzük a különböző szövegeiben és filmjeiben meghonosodott autobiografikus hangnemet, miként fedik fel és őrzik Derrida titkát: *répondre – du secret*.

17.30-18.00 **DISCUSSION | VITA**

18.30-20.00 **DINNER | VACSORA | CAFÉ PAULUS**

10. OCTOBER 2025 | 2025. OKTÓBER 10. 10.00-18.00

10.00-13.00 PHILOSOPHY – ART – SECRET

Chair / Elnök: **ORBÁN Jolán** (University of Pécs)

10.00-10.45 ZOLTÁN ERZSÉBET SZERÉNA – ZOLTÁN MARCELL DOMINIK

(University of Pécs)

**FOLDING, SPLITTING, DISLOCATING:
PETER EISENMAN AND THE TOPOLOGY OF SPACE**

Eisenman designed 11 experimental homes following deconstructivist principles, of which only 4 were ever built. The designs often prioritized theory and conceptual ideas over practical functionality, resulting in features such as large holes in floors or columns in the middle of rooms. It was through Derrida's writings that Eisenman developed an interest in separating structure from meaning so that a column might no longer be seen as a vertical support, and a roof need not be concerned about shelter. Despite their practical shortcomings as a home, the houses are considered iconic examples of late-20th-century architectural thought and are included in the canon of architectural history.

**HAJTOGATÁS, FELOSZTÁS, ELMOZDÍTÁS:
PETER EISENMAN ÉS A TÉR TOPOLOGIÁJA**

Eisenman 11 kísérleti házat tervezett dekonstruktivista elvek alapján, amelyek közül csak 4 valósult meg. A tervek gyakran a gyakorlati funkciók helyett az elméleti és koncepcionális ötleteket helyezték előtérbe, ami olyan szokatlan helyzeteket teremtett, mint a nagy lyukak vagy oszlopok a szoba közepén. Eisenman Derrida írásai révén kezdett érdeklődni a szerkezet és az eredeti jelentés szétválasztásának lehetősége iránt, miszerint egy oszlop már csak vertikális támaszként, a tető pedig nem feltétlenül menedékként értelmezhető. A házak praktikussága ugyan megkérdőjelezhető, ezzel együtt a 20. századi építészeti gondolkodás ikonikus példáinak számítanak, az építészettörténeti kánon szerves részét képezik.

10.45-11.15 WENYANG LIU (University of Pécs):

**INNOVATION AND CHALLENGE:
ARTIFICIAL INTELLIGENCE INFILTRATING ARCHITECTURE**

The rapid advancement of artificial intelligence (AI) has transformed it from a conceptual technology into an integral force within architectural design, reshaping workflows and inspiring critical discourse on efficiency, creativity, and design philosophy. Through the pioneering practices of Patrik Schumacher of *Zaha Hadid Architects* (ZHA) and emerging architect Tim Fu, this lecture examines how AI is redefining the field. AI's most immediate impact lies in revolutionizing efficiency. Tools like *Stable Diffusion* and *Midjourney* can generate high-quality visualizations in minutes—tasks that once required hours or days of manual effort. This boosts productivity by up to 50% in mid-stage design work, freeing architects to focus on more complex challenges. Beyond efficiency, AI actively augments the creative process. For Schumacher, it serves as a "catalyst for inspiration," rapidly generating conceptual sketches to stimulate human creativity. Tim Fu, however, treats AI as an "active collaborative partner," integrating it end-to-end from concept generation to technical optimization, as exemplified in his *Lake Bled Estate* project. This technological integration ultimately supports a return to human-centric design. By automating repetitive tasks, AI enables architects to dedicate their energy to cultural, emotional, and experiential aspects of architecture—areas where human insight remains irreplaceable. As Tim Fu notes, "AI becomes the engine driving possibilities, while the architect remains the

driver of intent, atmosphere, and human values." Different approaches to AI also reflect deeper philosophical divergences. Schumacher employs AI as a computational tool to realize the fluid, dynamic forms of Parametricism and Deconstructivism, whereas Tim Fu seeks a harmonious balance between human and machine, echoing principles of Eastern philosophical thought. Nevertheless, the integration of AI demands caution. Over-reliance may lead to design homogenization and risk reducing the architect's role from creator to operator. It is essential to recognize that AI, however advanced, remains a tool—it extends human capability but does not replace the intuition and understanding foundational to true creativity. The future of architecture lies in a collaborative relationship with AI. Guided by critical and philosophical reflection, AI can be harnessed to enhance local context and human values. Ultimately, meaningful architecture will always be a product of the human mind and spirit, with AI serving as a powerful ally in its realization.

INNOVÁCIÓ ÉS KIHÍVÁS

A MESTERSÉGES INTELLIGENCIA BEHATOLÁSA AZ ÉPÍTÉSZETBE

A mesterséges intelligencia (MI) gyors fejlődése révén ez a koncepcionális technológia az építészeti tervezés szerves részévé vált, átalakítva a munkafolyamatokat és inspirálva a hatékonyságról, a kreativitásról és a tervezési filozófiáról szóló kritikai diskurzust. Patrik Schumacher, a *Zaha Hadid Architects* (ZHA) úttörő gyakorlatán és a feltörekvő építész, Tim Fu munkásságán keresztül ez az előadás azt vizsgálja, hogyan alakítja át az MI ezt a területet. Az MI legközvetlenebb hatása a hatékonyság forradalmasításában rejlik. Az olyan eszközök, mint a *Stable Diffusion* és a *Midjourney*, percekben belül képesek kiváló minőségű vizualizációkat létrehozni – olyan feladatokat, amelyek korábban órákat vagy napokat igényeltek kézi munkával. Ez akár 50%-kal is növeli a hatékonyságot a tervezés középső szakaszában, így az építészeknek több idejük marad a komplexebb kihívásokra koncentrálni. A hatékonyságon túl az MI aktívan támogatja a kreatív folyamatot is. Schumacher számára ez „az inspiráció katalizátora”, amely gyorsan létrehoz koncepcionális vázlatokat, hogy ösztönözze az emberi kreativitást. Tim Fu az MI-t „aktív együttműködő partnerként” kezeli, és a koncepció kidolgozásától a műszaki optimalizálásig végig integrálja, ahogyan azt a *Lake Bled Estate* projektje is példázza. Ez a technológiai integráció végső soron az emberközpontú tervezéshez való visszatérést támogatja. Az ismétlődő feladatok automatizálásával az MI lehetővé teszi az építészek számára, hogy energiájukat az építészet kulturális, érzelmi és élménybeli aspektusaira fordítsák – olyan területekre, ahol az emberi meglátás továbbra is pótolhatatlan. Ahogy Tim Fu megjegyzi: „Az MI a lehetőségek motorjává válik, míg az építész továbbra is a szándék, a hangulat és az emberi értékek mozgatórugója marad.” Az MI-hoz való különböző hozzáállások mélyebb filozófiai nézetkülönbségeket is tükröznek. Schumacher az MI-t számítástechnikai eszközként használja a parametricizmus és a dekonstruktivizmus folyékony, dinamikus formáinak megvalósítására, míg Tim Fu a keleti filozófiai gondolkodás elveit visszahangozva az ember és a gép közötti harmonikus egyensúlyt keresi. Az MI integrációja azonban óvatosságra int. A túlzott MI-re támaszkodás a tervezés homogenizálódásához vezethet, és azzal a kockázattal jár, hogy az építész szerepe kreátorból operátorrá válik. Fontos felismerni, hogy az MI, bármennyire is fejlett, továbbra is csak egy eszköz – kiterjeszti az emberi képességeket, de nem helyettesíti az igazi kreativitás alapját képező intuíciót és megértést. Az építészet jövője a mesterséges intelligenciával való együttműködésben rejlik. Kritikus és filozófiai reflexiók irányításával az MI felhasználható a helyi kontextus és az emberi értékek erősítésére. Végül is a jelentőségteljes építészet mindig az emberi elme és az ember szellemének terméke lesz, a mesterséges intelligencia pedig hatékony szövetségese lehet ennek megvalósításában.

11.15-11.15 **DISCUSSION – VITA**

11.15-11.30 **COFFE BREAK – KÁVÉSZÜNET**

11.30-12.00 **RADVÁNSZKY Anikó** (Pázmány Péter Catholic University):

LE DESIR PEUT-IL AVOIR UN OBJET SECRET ? DERRIDA ET BATAILLE SUR LA TRANSGRESSION LITTÉRAIRE

L'œuvre de Georges Bataille et celle de Jacques Derrida s'entrelacent profondément dans leur manière commune de repenser la limite, le franchissement et la déstabilisation de l'ordre. Cette communication propose une analyse du concept de transgression en mettant en lumière le dialogue implicite entre la pensée du franchissement sacré et corporel chez Bataille (notamment dans *La littérature et le mal* et *L'expérience intérieure*) et les « pas » déconstructifs de Derrida (*Pas*, *La loi du genre*, *Donner la mort*). L'étude interroge les dimensions ontologiques, langagières et éthiques de la transgression, en particulier le fait que le franchissement soit lui-même impossible : un « pas » qui ne se fait pas, mais qui laisse pourtant une trace. En quel sens la littérature devient-elle une pratique du sacré et du sacrilège ? Jusqu'où peut-on soutenir que la transgression reconfigure sans cesse les frontières du langage, du corps et du sujet ? En lien avec la thématique du colloque, cette intervention explore enfin la manière dont la transgression entre en résonance avec les questionnements éthiques contemporains, notamment à travers les thématiques de la lecture, de la responsabilité et du secret.

LEHET-E A VÁGYNAK TITKOS TÁRGYA? DERRIDA ÉS BATAILLE AZ IRODALMI TRANZGRESSZIÓRÓL

Georges Bataille és Jacques Derrida munkássága mélyen összefonódik abban, ahogyan mindketten a határ, az átlépés és a rend megbontásának kérdését gondolják újra. Előadásom célja a transzgresszió fogalmának olyan elemzése, amely feltárja Bataille testi és szakrális határátlépés-elmélete (különösen *La littérature et le mal* és *L'expérience intérieure*) és Derrida dekonstruktív „lépései” (pl. *Pas*, *La loi du genre*, *Donner la mort*) közötti rejtett párbeszédet. A tanulmány a transzgresszió ontológiai, nyelvi és etikai dimenzióját vizsgálja, különösen azt, hogyan lesz az átlépés maga is lehetetlen: egy olyan „lépés, amely nem történik meg” (*pas*), de mégis nyomot hagy. Milyen értelemben válik az irodalom a szent és a szentségtörés közti tér gyakorlásává? Milyen mértékig állítható, hogy a transzgresszió mindig újrarendezi a nyelvet, a test és az én határait? A konferencia tematikájához illeszkedve az előadás arra is választ keres, miként kapcsolható össze a transzgresszió kérdése a kortárs etikai gondolkodással, különösen az olvasás, a felelősség és a titok témakörein keresztül.

12.00-12.30 **BOROS JÁNOS** (University of Pécs – National Center of Philosophy):

PHILOSOPHY AS THE ART OF SECRET

Philosophy originally sought to uncover the secrets of the world. The pre-Socratic philosophers sought the primordial principle of the world, which they believed could be discovered through thinking. Thales called this primordial principle water, Anaximander called it apeiron, and Pythagoras gave priority to form. According to Heraclitus, nature loves to hide. The world offers us constant novelties and unexpected things, revealing secrets and then hiding them again. Philosophy is the seeker of secrets and is itself the greatest secret. Derrida's philosophy of secrets is a manifestation of the secret nature of philosophy and coincides in many respects with the views of the first philosophers, the pre-Socratics. In my lecture, I will present philosophy's original relationship to secrets and point out the parallels between the thinking of the first philosophers and Derrida.

A FILOZÓFIA MINT A TITOK MŰVÉSZE

A filozófia eredetileg a világ titkainak feltárására törekedett. A preszókratikus filozófusok a világ őselvét keresték, melyet a gondolkodás segítségével véltek felfedezhetni. Thalész víznek, Anaximandrosz apeiron-nak nevezte az őselvet, Pythagorasz pedig a formának adott elsőbbséget. Hérakleitosz szerint a természet rejtőzködni szeret. A világ számunkra állandó újdonságokat, váratlan dolgokat kínál, titkok feltárását majd újra elrejtését adja. A filozófia a titok keresője és maga is a legnagyobb titok. Derrida titokfilozófiája a filozófia titok voltának manifesztációja és számos ponton találkozik az első filozófusok, a preszókratikusok felfogásával. Előadásomban a filozófiának a titokhoz való eredeti viszonyát mutatom be és rámutatok az első filozófusok és Derrida gondolkodásának párhuzamaira.

12.30-13.00 DISCUSSION – VITA

13.00-14.00 LUNCH BREAK – EBÉDSZÜNET – CAFÉ PAULUS

**14.00-15.00 INAUGURATION OF THE MARCELL BREUER MEMORIAL BENCH
BREUER MARCELL EMLÉKPAD AVATÁSA**

Pécs, Breuer Marcell Sétány, Universitas u. 2.

**15.00-16.30 DESIGN – FASHION – MUSEUM
ZSOLNAY QUARTER – Zsolnay Negyed**

**17.00-18.00 PHOTOGRAPHY – BREUER PROJECT – BREUER PROJEKT
MEZŐSI ÁGNES fotóművész kiállítása**

Művészetek és Irodalom Háza, Martyn Ferenc Galéria, Széchenyi tér 7-8.

„BREUER MARCELL köztéri emlékoszlop pályázat 2023” – a BIVAK 1. díjas pályaműve
Forrás: <https://epiteszforum.hu/breuer-marcell-kozteri-emlekoszlop-palyazat-2023--a-bivak-1-dijas-palyamuve#lg=1&slide=9>

A konferencia a PTE BTK Konferenciaszervezési pályázat és a Nemzeti Filozófia Központ támogatásával valósult meg.